

Téma: **Víra se nedívá na druhé skrz prsty**

Vyprávíme podle: Skutky 6,5; 8,4-40

2. neděle po Trojici

1. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ

a) pro všechny věkové skupiny, příběhu spíše znalé

Slyšeli jste už o Filipovi? Co o něm víte?

b) pro mladší a střední školní věk

Zkuste si dát ruku před oči, roztáhněte prsty a podívejte se přes ně na svého souseda? Popište, jak ho vidíte? Víte, že se říká: „dívat se na někoho skrz prsty“? Proč se to říká? Co to znamená? Jak mluví a jedná člověk, který se takto na druhé dívá?

c) pro střední a starší školní

Slyšeli jste o tom, že první křesťané byli pronásledováni? Víte proč? Jsou v některých zemích pronásledováni i dnes?

2. POZNÁMKY K TEXTU A JEHO KATECHETICKÉMU VYUŽITÍ

- **Filip** byl jedním ze sedmi mužů, které věřící zvolili za první jáhny (diakony) jeruzalémského sboru (Sk 6,5). Při pronásledování církve, které propuklo po Štěpánově mučednické smrti, přinesl evangelium do Samaří (Sk 8,5-13). Potom byl Filip poslán na jih, na cestu z Jeruzaléma do Gázy, aby přivedl ke Kristu etiopského dvořana (Sk 8,26-39). Pak jej Duch svatý vedl podél pobřeží stále na sever: nejprve ho přivedl do Azótu a odtud pokračoval z místa na místo až do přístavu Ceserea (Sk 8,39n), kde se pravděpodobně usadil (Sk 21,1). Byl známý jako „evangelista“, zřejmě aby se odlišil od apoštola Filipa, jednoho z Ježíšových učedníků. Filip měl čtyři dcery, prorokyně (Sk 21,9).

- **jáhni (diakoni)** byli pověřeni ke „službě stolů“, což znamenalo péči při vysluhování večere Páně i společném stravování (obojí tehdy do jisté míry splývalo), dále starost o přerozdělování dobrovolných darů potravinových či peněžních těm nejpotřebnějším. Služba jáhnů nebyla nijak podřazena službě kazatelské, které se věnovalo dvanáct učedníků (apoštolů). Šlo tedy o službu odlišnou od služby kazatelské a modlitební, ale příklad Štěpána a Filipa ukazuje, že apoštolé nebyli jediní, kdo zvěstovali evangelium.

- **pronásledování** zasáhlo především helénské křesťany (řecky mluvící Židy, kteří uvěřili v Krista), to byl okruh působení diakona Štěpána. Označením „pronásledování veliké“ Lukáš naznačuje, že jeho tíha dopadá s podobnou naléhavostí, jako jindy „radost veliká“, kterou působí evangelium. Není to však žádná ruka osudu, jíž nezbyvá než se pasivně poddat. Díky pronásledování se totiž evangelium postupně dostává k dalšímu cíli – do Samaří a pak ještě dále.

- **Samařané** byli pro tehdejší židovství nábožensky podezřelí odpadlíci. Vůči nim platily tradiční předsudky. Samařanů si ve zvýšené míře všimá i Lukášovo evangelium (1,33; 17,16). I tento příběh ukazuje, jak evangelium rozbíjí zakotvené obrázky odpadlíků a bariéry, vytvořené staletými náboženskými předsudky. Filipovo zvěstování Samařanům zpřítomňuje nadějnost a sílu evangelia. Nejsou v ničem zkráceni – jejich původ a ani vzdálenost od dosavadních míst zvěstování nehraje žádnou roli.

- **Šimon mág** představuje náboženskou autoritu, z jejíhož vlivu evangelium osvobozuje. Šimon dokázal lidem uvádět svými praktikami do extatického vytržení a vysloužil si tak pověst: „On je ta božská moc, která se nazývá Veliká“. Od apoštolů si chtěl koupit pravomoc „udílet dar Ducha svatého“, což je znamením, že zůstal přesvědčen o účinnosti magických praktik – pouze pod jinou „firmou“ (už ne „moc zvaná veliká“, ale „jméno Ježíše Krista“). Šimon mág pozoroval Filipa, pak apoštoly, vzkládající ruce, a zůstal divákem, který ulpěl na vnějších náboženských gestech, rituálech a znameních. Jeho víra byla „z vidění“, ne „ze slyšení“. Příběh výstižně ukazuje, že k podstatě takové „víry“ patří touha ovládat druhé a vydělávat na nich. Konflikt apoštolů se Šimonem, jehož důvodem je scestné pojetí víry, neústí do vyhánění a trestu, ale do výzvy k pokání, tj. ke změně duchovní a životní orientace.

- **křest a apoštolské vzkládání rukou** – líčení Sk může vést k domněnku, že křest vodou a dar Ducha svatého jsou dvě různé události v životě víry. Jde však o jednu událost, která je ve Skutcích občas – podle kontextu – rozdělena na dvě doby, pokaždé v jiném pořadí (viz též BS-A, heslo křest – 3, str.12). Filip káže, zve k víře a křtí; jeruzalémští apoštolové přicházejí a modlí se o dar Ducha svatého, který křtu dává pravou křesťanskou pečeť. Tak je na začátku nové zvěstovatelské etapy v Samaří dosvědčeno, že tu působí týž Pán a Duch. Záměrem vyprávění je dosvědčit sílu jedné události.

- **Anděl Páně** dává Filipovi pokyn k cestě. Příběh tím naznačuje, že Filipovo setkání s pohanem neodporuje Boží vůli, ani není Filipovým svévolným jednáním. Filip odchází ze Samaří, aby dále pokračoval v díle evangelia – tím, že pokřtí etiopského dvořana, a pak i další. Andělé, pokyny Ducha, popř. i vidění a sny přicházejí v okamžiku, kdy aktéři zvěstování evangelia mají udělat krok, na který by sami nepřišli a který byl i pro dosavadní církevní praxi nezvyklý. Proto nejčastější výskyt těchto nebeských pokynů nalézáme ve Sk 11, kde krystalizuje nový přístup k pohanům.

3. FORMULACE TÉMATU

Filip je svědkem Ježíše Krista, kterému je vlastní otevřený přístup k druhým. Je svobodou od staletých předsudků a nedělá rozdíly mezi lidmi. Evangelium, na kterém Filip staví a které zvěstuje, má moc bořit nejrůznější bariéry a zažité pohledy. Evangelium je pro všechny, ne jen pro některé.

4. ÚSKALÍ TEXTU A LINIE PŘÍBĚHŮ

Pronásledování pro víru děti z vlastní zkušenosti neznají. Budte na otázky kolem pronásledování připraveni a se staršími dětmi zkuste o tématu vést rozhovor. Na příběhu můžete ukázat, že pro život církve nejsou rozhodující příznivé či nepříznivé vnější podmínky, ale důvěra, že Ježíš koná své dílo.

S dětmi je možno mluvit o tom, že se i dnes najdou mágové Šimonové, kteří nabízejí „výlety za hranice všedních dnů“. A i dnes se najdou lidé, kteří po takových věcech touží a jsou ochotni za ně hodně zaplatit. Evangelium není další variantou takových výletů, ale vysvobozením z touhy po takovýchto únicích od reality. Nedělejte ze Šimona něco na způsob kouzelníka, který pobaví, vybere vstupné a odjede. Šimon se tvářil jako ztělesnění božské moci, jako svého druhu spasitel.

Příchod Petra a Jana neznamena, že by si Filip se Šimonem nevěděl rady nebo byl na něj „slabý“. Do Samaří přišli jako svědkové, kteří byli hlavními postavami Sk 3-5. Přicházejí jako garanti jednoty církve a autentičnosti předané víry. Petr a Jan jsou svědkové celého Ježíšova příběhu. Příběh má dosvědčit, že zvěstování evangelia v čase a prostoru – a s ním spojený růst církve – je vnitřně jednotný proces.

5. OSNOVA VYPRÁVĚNÍ

a) Pro děti předškolní a mladší školní věk

- I. Motivační uvedení (1b)
 - II. Pronásledování v Jeruzalémě a Filipův příchod do Samaří
 - III. Filipova jinakost
- Část příběhu o Šimonu mágovi (IV.-VI.) navrhuji vynechat*
- VII. Jak to bylo s Filipem dál?

b) Pro starší školní věk

- I. Motivační uvedení (1abc)
- II. Pronásledování v Jeruzalémě a Filipův příchod do Samaří
- III. Filip je jiný, nedívá se na Samařany přes prsty
- IV. Filip a Šimon mág
- V. Šimonova snaha
- VI. Petr a Jan v Samaří
- VII. Jak to bylo s Filipem dál?

6. A) K PRÁCI S PRACOVNÍM LISTEM

Pracovní list půjde využít po vyprávění.

Co už o Filipovi vím?

- pravděpodobně nic, proto možno doplnit až po vyprávění

Co nám Filip zpívá na naší cestu víry?

- po vyprávění můžete s dětmi vymyslet do písně sloku o Filipovi: A zástup stále přichází a zas jde dál... a můžete ji napsat na pracovní list. (Nebo použít navrhouvanou, viz. bod 7 Liturgický rámeček, Písně)

Kde se Filipova písnička ozývá v bibli?

- tam, kde Ježíš dává za příklad Samařany - L 1, 25-37, L 17, 11-19

- tam, kde Ježíš připomíná velikost víry pohanů - Mt 5-13 (uzdravení setníková sluhy), Mt 15, 21-2 (víra kananejské ženy)

- tam, kde Ježíš po vzkříšení vysílá své učedníky ke všem národům - Mt 2, 1-2

- tam, kde se odhaluje, jak zhoubné je s evangeliem a vírou obchodovat, budovat si na nich kariéru a mocenské postavení

Moje okénko

- prázdný rámeček slouží budto k vymalování po vyprávění, nebo se pokuste s dětmi najít a nalepit vhodný obrázek k tématu (např. lidi jiné barvy pleti nebo fotografie z některého střediska Diakonie).

Co mě v příběhu oslovilo? Za co bych chtěl prosit?

Větší děti mohou samy něco napsat. Krátkou prosbu mohou děti vytvořit jednotlivě nebo ve skupince. (Viz 9 Modlitba). Společně pak můžete náměty přečíst, mluvit o nich a také se společně pomodlit.

6 B) K PRÁCI S POSTAVIČKAMI

Navrhněte - namalujte, vystřihněte a zařadte do zástupu postavičku Filipa. Případně je možno použít jednu z předkreslených. Filipovi jako jáhnovi můžete do jedné ruky namalovat chleba (sloužil u stolu) a do druhé ruky bibli (zvěstoval evangelium).

6 C) TIP NA AKCI:

Pokuste se na mapě najít Jeruzalém, Samaří, Gázu, Azót a Cesareu. Do okopírované mapy můžete barevně zakreslit, jak Filip cestoval a kde působil. Můžete nechat děti nakreslit jednot-

livé události, vztahující se k oněm místům, a rozmístit je okolo mapy tak, aby bylo zřejmé, který odkaz se k jakému místu vztahuje.

6. D) PODNĚTY K ROZHOVORU

- Viz úvodní motivace
- Jak je rozdělena práce v našem sboru?
- Máme i dnes v církvi jáhny či diakony? Co dělají?
- Víte, co je to Diakonie? Kde je její nejbližší středisko? Chtěli byste v ní pracovat?
- Víte, které organizace se zastávají pronásledovaných křesťanů? Víte, že jedna z nich vydává i časopis (Hlas mučedníků)?
- Už jste někde viděli pozvánku, na níž bylo napsáno: „Přijďte a uvidíte velikou Boží moc“?
- Které lidi dnes považuje většina lidí za slavné?
- Jsou i dnes lidé, kteří druhým slibují, že je za peníze zbaví všech problémů?
- Co je potřeba ke křtu?

7. LITURGICKÝ RÁMEC**Vstupní verš: Ž 6,9**

Všechny pronárody, tvoje dílo, se ti přijdou klanět, Panovníku, budou oslavovat tvoje jméno, protože jsi veliký a konáš divy; jedině Ty jsi Bůh.

Písně:

Průvodní (návrh):

Samařanům Filip - kázal -

nevěřte už Šimonovým pověrám!

Do zástupu Vzkříšeného Pána -

připojte se - místa je tu pro vás dost!

(nápěv Marie má dítě, S 1 1)

Přemýšlej, děkuj a služ (S 273), Jedno jsme v Duchu svatém (S 119), Prosba (S 27, EZD 675), Jděte dál (S 11), Dál přeče nejdeme sami (S 39), Čest dej (S 37)

Čtení: Sk 6,5; , -

8. VYPRÁVĚNÍ**I. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ**

(dle věku - viz bod 1.)

II. PRONÁSLEDOVÁNÍ V JERUZALÉMĚ A FILIPŮV PŘÍCHOD DO SAMARÍ

V jeruzalémském sboru bylo živo. Přicházeli další a další lidé. Dobrá zpráva o Bohu, který má každého rád, se šířila dál. Dvanáct apoštolů už na všechno nestačilo. Proto pověřili Filipa a dalších šest mužů, aby se stali jejich pomocníky. Co dělali? Starali se o vysluhování večere Páně, o společné stolování, ale také o spravedlivé rozdělování podpory těm nejpotřebnějším. Jeden z nich - Štěpán - se odvážil vyznat víru v Ježíše i při výslechu před židovskou radou a byl za to krutě potrestán. Začala doba pronásledování. Lidé o křesťanech říkali: „Jsou jiní! Pryč s nimi!“ Mnozí křesťané tehdy opustili Jeruzalém.

Odešel i Filip. Kam šel? Vydal se do Samaří. Ne však proto, aby se tam ukryl před pronásledováním, ale aby i tam zvěstoval Krista. Svou víru v Ježíše nijak netajil. Proto se díky Filipovi evangelium šířilo dál. Nestyděl se za to, že víra mu přináší radost, naději a posilu v těžkostech.

III. FILIP JE JINÝ, NEDÍVÁ SE NA SAMARĀNY PŘES PRSTY

To, že šel Filip do Samaří, bylo překvapivé. Židé z Jeruzaléma se na Samařany tehdy dívali skrz prsty. Mluvili o nich jako o odpadlících. Co na to Filip?

Filip byl jiný. Proč? Vycházelo to z jeho víry v Ježíše. Především z příběhů, které o něm slyšel. Dobře si z nich pamatoval, jak Ježíš o druhých mluvil. A také že se na druhé nikdy nedíval skrz prsty, ale přistupoval k nim s láskou, otevřeností a zájmem. A Filip se tím řídil. Proto také i Samařanům vyprávěl o Ježíši a zval je k víře. Mnozí v Krista skutečně uvěřili. Lidé dosud zotročení zlem, nenávistí, strachem nebo nemocí, byli najednou svobodní a prožívali velikou radost.

IV. FILIP A ŠIMON MÁG

Pokud si někdo myslí, že se z Filipa rázem stal slavný apoštol, „jednička“ v celém Samaří, je vedle. V Samaří totiž až dosud považovali za nejslavnější osobnost Šimona mága! Víte proč? Tento člověk totiž nabízel lidem, že když za ním přijdou, tak se zbaví všeho trápení a budou se cítit jako v nebi! Na lidi ta jeho kouzla skutečně působila. Říkali: „To je úžasné, v tom Šimonovi musí být nějaká veliká božská moc.“

On si za to taky nechával pěkně zaplatit. Lidi jsou až dodnes takoví. Když jim někdo dá aspoň na chvíli zapomenout na trápení, platí jak mourovatí.

Když však kázal Filip, bylo to něco úplně jiného. Žádné pouťové atrakce. Nic pro oči. Lidé byli zaujatislovem. Filip vyprávěl o Ježíšovi a lidé při tom prožívali radost. A nejenom když Filip mluvil, ale i potom. Ta radost jim totiž zůstávala. Nebyly to žádné povznášející zážitky jako u Šimona. Ale už je netrápil jejich strach. Když na ně přišly potíže, neutíkali před nimi, ale řešili je. A důvěřovali Bohu. Spolehli se na Ježíšovu lásku i moc. Jejich život dostal najednou nový smysl a naději.

V. ŠIMONOVA SNAHA

Za nějaký čas Šimon zjistil, že mu zákazníkům ubývá. Lidé přestali chodit za ním, u Filipa se však tísnili. A tak se Šimon za Filipem vydal taky. Všiml si jedné věci. Ti, kteří přijali víru, byli křtění. „To je to, čím ten Filip na lidi působí!“ řekl si. „Ale co to znamená? Nejspíš je to nějaký tajemný obřad. Musím se to naučit!“ A tak šel za Filipem, řekl mu: „Uvěřil jsem v Ježíše a chci být pokřtěn.“ Tak se i stalo.

Od té chvíle se držel Filipa jako klíště. Snažil se od něj co nejvíc odkoukat. Šimon byl zvyklý ohromovat lidi různými kousky. Zaujalo ho, když viděl, jaký účinek má Filipovo kázání: mnozí v Krista uvěřili a někteří ochrnutí a chromí byli dokonce zbaveni svého postižení. A právě tomu se chtěl Šimon u Filipa přiučit. Jenže Filip nedělal nic pro svoji slávu, ani nechtěl na druhých vydělat. On prostě svým kázáním a vším, co činil, druhým sloužil k víře a ke šťastnějšímu životu.

VI. PETR A JAN V SAMARĚ

Filip pobýval v Samarě už delší čas a křesťanů tam velmi přibývalo. Už z nich mohl vzniknout nový sbor. V té době přicestovali z Jeruzaléma apoštolé Petr a Jan. Ti dva se modlili, aby i v Samarě všichni pokřtění přijali Ducha svatého. Šimon, jak byl hlavně na to koukání, tak neposlouchal, ale díval se na Petra a Jana. A viděl, že lidé před nimi poklekali a oni na ně vkládali ruce.

Myslel si, že z apoštolů vychází nějaká magická síla. Síla, kterou mají jen oni a Filip ne. A tak šel rovnou za nimi a navrhl jim toto: „Vy máte nějakou zvláštní sílu. Víte co? Já vám zaplatím a vy mi jí kuspředáte. Já potom taky budu rozdávat Ducha svatého. Tak co, kolik to stojí? Řekněte si, kolik chcete, já mám peněz dost!“

Jak to Petr uslyšel, tak se rozčlilil: „Ty si myslíš, že Boží dary jde pořídit za peníze? Tak to jsi ted pěkně vedle. Přes úplatky se ke Kristově svobodě a radosti nedostaneš ani náhodou. Až ti dojde, co jsi zač, pros o odpuštění.“

VII. JAK TO BYLO S FILIPEM DÁL?

A co Filip? Jak to s ním bylo dál? Po čase opustil samsarské křesťany a na Boží pokyn zamířil na druhý konec Palestiny, na jih, až do pouště. Přesně řečeno na cestu, které vedla přes poušť do Afriky. Moc lidí tam nechodilo. A hledte, sotva tam došel, spatřil, jak se blíží vůz a na něm někdo sedí. Když přijel blíž, Filip poznal, že je to černochoch.

Někdo by si možná řekl: S takovým nebudu ztrácet čas, co může takový pohan pochopit o Pánu Bohu! Jenže Filip se ani něho nedíval přes prsty. A také věděl, že ho na tuto skoro opuštěnou cestu Pán Bůh nezavedl náhodou. Když vůz zastavil, Filip vylezl nahoru. Ke svému překvapení spatřil, že ten černý mužčte svitek s Izajášovým proroctvím. A zrovna na tom místě, kde prorok mluví o Božím služebníkovi, kterýje jako beránek veden na smrt a že Bůh tuto jeho službu přijal. Filip na to navázal a začal mluvit o Ježíši, o jeho působení, o jeho oběti i o všem, co Pán Ježíš jako spasitel udělal pro všechny lidi. Ten člověk - a ne-byl to jen tak někdo, byl to sám ministr z Etiopie - tomu uvěřil.

Když přijeli k jedné vodě, požádal o křest, a Filip ho pokřtil. Pak se rozloučili, ministr plný radosti pokračoval v cestě do své země, Filipa povede Bůh na sever. Ve všech městech, kterými bude procházet, bude mluvit o Ježíši. Poslední biblická

zmínka o něm prozrazuje, že žil v Cesareji a jeho čtyři dcery byly prorokyně.

9. MODLITBA

Pane Ježíši Kriste, děkujeme ti za Filipa. Děkujeme, že i on patří k velikému zástupu svědků. Děkujeme za jeho otevřenost k druhým, za jeho radostnou víru i za odvahu, s níž dokázal o tobě s druhými mluvit. Děkujeme, že stejné příběhy, které on vyprávěl druhým, si připomínáme i my. Prosíme, ať se nadruhé nedíváme skrz prsty, ale máme je rádi. Prosíme, ať i nám víra přináší velikou radost. Amen